

**„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO “
PASTABŲ IR PASIŪLYMŲ DERINIMO PAŽYMA**

Eil. Nr.	Institucija	Pastabos ir pasiūlymai	Pastabų ir pasiūlymų įvertinimas
1.	Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija	<p>1. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 2 str. pakeitimo įstatymo projekte (toliau – Įstatymo projektas) siūloma „trumpąja maisto tiekimo grandine“ laikyti ne tik žemės ūkio veiklos subjekto (arba jų grupės) ar jo narių pagamintos ir (arba) perdirbtos žemės ūkio ir (arba) maisto produkcijos tiesioginį tiekimą į rinką, bet ir tuos atvejus, kai produkcija tiekama pasitelkus tarpininką. Pažymėtina, kad pirkimą atliekant neskelbiamų derybų būdu sudaroma tiesioginė sutartis su konkrečiu tiekėju ir ribojama galimybė pirkime dalyvauti visiems norintiems tiekėjams, t. y. nesudaromos sąlygos konkuruoti net ir tuo atveju, kai maisto produktus tiekėtų tarpininkai, galintys ir gebantys parengti pasiūlymą viešajame pirkime. Eliminavus konkurenciją maisto pirkimuose, tikėtina, kad jų įsigijimo kaina ženkliai išaugs.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Projekte nurodoma, kad tarpininkais gali būti tik labai mažos arba mažos įmonės (nebelieka vidutinių). Taip pat papildomai nurodoma, kad žemės ūkio veiklos subjektai galės pasitelkti tarpininkus tik jungtinės sutarties pagrindu, išvengiant produkcijos perpardavimo tarpininkams, kurie turėtų pajėgumus parengti pasiūlymą viešajame pirkime. Trumpa tiekimo grandinė gali būti kuriama tiek bendradarbiaujant vien žemės ūkio ir maisto produktų gamintojams, tiek dalyvaujant ne daugiau kaip vienam tarpininkui (kuris atitinka labai mažai ar mažai įmonei MVI keliamus kriterijus, nurodytus SVV), kurį pasitelkia patys ūkininkai iš savų ūkininkų tarpo arba išorės. Nėra privalomumo ir sąlygos trumpai tiekimo grandinei veikti tik per tarpininką, tačiau visiškai eliminuoti tarpininko negalima, (pagal EŽŪFKP administravimo praktiką trumpoms tiekimo grandinėms), nes ūkininkai koncentruojasi į tiesioginį savo darbą – gamybą ir (ar) perdirbimą, kai tuo tarpu tarpininkas gali koncentruotis į ūkininkų produktų realizavimą (užsiimti logistika, klientų paieška, sutarčių administravimu). Tarpininko trumpoje tiekimo grandinėje išskirtinumas yra tas, kad jis nesuperka produkcijos iš ūkininkų, o tarpininkauja juos realizuojant, t. y. veikia kaip organizatorius.</p> <p>Tarpininko numatymas trumpoje tiekimo grandinėje dažnu atveju yra būtinas, nes ūkininkai, ypač patys smulkiausi, negali lygiomis sąlygomis konkuruoti viešajame pirkime su stambiausiais maisto produktų teikėjais. Juo labiau, pasitelkus tarpininką (ne produkcijos supirkėją) maisto produktų kainos mažės nuo jų kiekio, kurio sutelkimui tarpininkas ir yra reikalingas. Siūlomu reguliavimu galima įžvelgti tam tikrų konkurencinių ribojimų, tačiau, nustačius</p>

Eil. Nr.	Institucija	Pastabos ir pasiūlymai	Pastabų ir pasiūlymų įvertinimas
		<p>2. Atkreiptinas dėmesys, kad maisto produktus perkančiosios organizacijos gali įsigyti viešosios įstaigos CPO LT administruojamame Centralizuotų viešųjų pirkimų elektroniniame kataloge. Atliekant pirkimus šiame kataloge tiekėjų dalyvavimas yra ženkliai paprastesnis – vieną kartą pateikus išsamų pasiūlymą, konkrečiuose visos Lietuvos perkančiųjų organizacijų pirkimuose pakanka tik atnaujinti siūlomas kainas ir (ar) kitas vertinamas charakteristikas. Pasiūlymų vertinimas vyksta automatinio būdu greitai ir skaidriai. Todėl manytina, kad tiek perkančiosios organizacijos, tiek įstatymo rengėjai ir leidėjai prioritetą turėtų skirti šiam maisto produktų įsigijimo būdui.</p>	<p>sąlygas tarpininko dydžiui, jie neturės reikšmingo poveikio konkurencijai ir yra būtini tikslui pasiekti, nes šiais ribojimais atliepiama į XVIII LR Vyriausybės programoje numatytus žemės ūkio sektoriui keliamus prioritetus: „5.9.3. didinti smulkiųjų ir vidutinių ūkių gaminamos produkcijos pridėtinę vertę, jų gyvybingumą ir atsparumą bei išsaugoti gamtines ekosistemas, skatinti šiuos ūkius dalyvauti trumposiose maisto tiekimo grandinėse <...>“ bei „5.9.7. plėtoti (įskaitant ir ES paramos teikimą) kooperaciją, trumpąsias maisto tiekimo grandines <...>“, siekiama sistemškai orientuotis į trumpų maisto tiekimo grandinių vystymą, kaip mažesnių ūkio subjektų ekonominį skatinimą.. Tarpininko dalyvavimas trumpoje teikimo grandinėje, taip pat grindžiamas Reglamento Nr. 807/2014 11 str. 1d.</p> <p>Neatsižvelgta. Susitikime su VšĮ CPO LT ir Viešųjų pirkimų tarnybos atstovais buvo išsiaiškinta, kad supaprastintų pirkimų atvejams neskelbiamų derybų būdu dar nėra parengtos procedūros jų administruojamame Centralizuotų viešųjų pirkimų elektroniniame kataloge. Įstatymo projektu nenustatoma pareiga perkančiosioms organizacijoms pirkimus atlikti taikant supaprastintą pirkimų būdą – neskelbiamas derybas. Įstatymo keitimu aiškiai apibrėžiama trumpa maisto tiekimo grandinė, nes atsiradus įstatyme galimybei pirkti iš trumpos tiekimo grandinės maisto produktus, tačiau neapibrėžus, kas yra trumpa maisto tiekimo grandinė, perkančiosioms organizacijoms neaišku, iš kokių subjektų toks pirkimo būdas yra galimas. Pažymėtina, kad Centralizuotų viešųjų pirkimų elektroniniame kataloge pasiūlymai teikiami konkretaus tiekėjo ar gamintojo, o trumpos teikimo grandinės esmė – kooperacija ir bendradarbiavimas nukreiptas į asortimento ir kiekių užtikrinimą bei partnerystė principais grindžiamą produkcijos realizavimo organizavimą, tad pavieniai ūkiai, paskelbę savo siūlomos produkcijos pasiūlymą individualiai,</p>

Eil. Nr.	Institucija	Pastabos ir pasiūlymai	Pastabų ir pasiūlymų įvertinimas
		<p><i>Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Įstatymo projekte siūloma nuostata nepagrįstai išplečiama galimybė taikyti neskelbiamų derybų būdą. Todėl sąvoka „trumpoji maisto tiekimo grandinė“ turėtų būti siaurinama taip, kad ji neapimtų tarpininkų ir nesudarytų galimybių be konkurso iš jų įsigyti maisto produktus.</i></p>	<p>neturi galimybių konkuruoti su dideliais maisto produktų tiekėjais, nes jų pagaminamos produkcijos kiekiai ir asortimentas yra riboti, o kaina brangi dėl įvertintų sutarties vykdymo sąlygų, kuomet vienam ūkininkui reikia garantuoti ir nepertraukiamą tiekimą ir pristatymą ir papildymą ir pan.</p> <p>Neatsižvelgta. Žiūrėti į komentarą, pateiktą dėl EIM pirmos pastabos.</p>
2.	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija	<p>1. Lydraštyje nurodomo Europos Sąjungos teisės akto nuostatose išskiriama bendradarbiavimo priemonė siejama su labai mažomis įmonėmis (žr. 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 807/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, ir nustatomos pereinamojo laikotarpio nuostatos, kurio preambulės 11 p. nurodyta, kad „<i>Todėl bendradarbiavimo priemonė turėtų būti taikoma tik labai mažoms įmonėms ir fiziniams asmenims, kurie paramos prašymo metu rengiasi įsteigti labai mažą įmonę.</i>“). Atsižvelgiant į tai, siūlytina Įstatymo projekto lydimojoje medžiagoje pagrįsti subjektus, įtraukiamus į trumpos maisto tiekimo grandinės sąvoką, t. y. dėl kokios priežasties nurodomos ne tik labai mažos įmonės, bet ir mažos bei vidutinės įmonės.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Įstatymų pakeitimo projektų lydimoji medžiaga pakoreguota pagal siūlymą (pridedama). Atkreipiame dėmesį, kad 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 807/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, jog Jūsų nurodyta (11) preambulės dalyje „<i>Todėl bendradarbiavimo priemonė turėtų būti taikoma tik labai mažoms įmonėms ir fiziniams asmenims, kurie paramos prašymo metu rengiasi įsteigti labai mažą įmonę.</i>“), yra pateikta nuostata, taikoma kitai pagal EŽŪFKP lėšas finansuojamai bendradarbiavimo priemonės veiklos sričiai „Smulkių ūkio subjektų bendradarbiavimas“. Trumpų tiekimo grandinių atvejų yra kreipiamas dėmesys į kitą (11) preambulės nuostatą – „<i>Siekiant aiškiai atskirti vienas nuo kitų, trumpoms tiekimo grandinėms apibrėžti reikėtų naudoti tarpininkų skaičiaus kriterijų, o vietos rinkoms apibrėžti – atstumo nuo ūkio kilometrais, atsižvelgiant į konkrečias tos vietovės geografines savybes, kriterijų, nebent būtų numatytas kitas įtikinamas kriterijus</i>“, kur Žemės ūkio ministerija yra pasirinkusi tarpininkų skaičių.</p>

Eil. Nr.	Institucija	Pastabos ir pasiūlymai	Pastabų ir pasiūlymų įvertinimas
			<p>Taip pat paminėtina, kad trumpoje tiekimo grandinėje ūkio subjektai dalyvauja jungtinės veiklos sutarties pagrindu, jų dydžių ribojimai nustatomi atsižvelgiant į galimybes ir poreikius realizuoti produkciją galutiniam vartotojui (užtikrinti pirkėjų (ypač perkančiųjų organizacijų) norimą produkcijos asortimentą, kiekius, tiekimo periodiškumą).</p> <p>Kaip pavyzdžiui, mišrus ūkis, kuris šalia pagrindinės vykdomos žemės ūkio veiklos (daržininkystė, gyvulininkystė, augalininkystė) iš kurios generuoja pagrindines pajamas gamina ir parduoda išskirtinius (aukštos kokybės) maisto produktus, skirtus greitam vartojimui mažais kiekiais. Toks ūkis savo apyvarta dažniausiai gerokai lenkia labai mažą įmonę dėl žaliavinės pagrindinės veiklos produkcijos realizavimo. Todėl kuriant trumpas tiekimo grandines yra orientuojamasi į konkretų tikslą ir platesnį įvairaus dydžio, pajėgumų bei gamybos apimčių ūkių bendradarbiavimo skatinimą, išskyrus didžiąsias įmones, kurių konkurenciniai pajėgumai yra pakankami veikti savarankiškai.</p>
3.	Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba	<p>1. Konkurencijos tarybos vertinimu, įtvirtinus Įstatymo projekte siūlomą trumposios maisto tiekimo grandinės apibrėžimą, ūkio subjektams būtų sukurtos skirtingos konkurencijos sąlygos, kadangi ne visi ūkio subjektai galėtų dalyvauti supaprastintame viešajame pirkime bei siūlyti perkančiajai organizacijai jai reikalingą žemės ūkio ir (arba) maisto produkciją. Atitinkamai, ūkio subjektų, negalėsiančių dalyvauti supaprastintuose viešuosiuose pirkimuose, veikla būtų apribota, galimai pažeidžiant konstitucinį sąžiningos konkurencijos laisvės principą.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>VPI įtvirtinus siūlomą trumposios maisto tiekimo grandinės apibrėžimą, taps aiškiau, koks darinys nacionaliniu lygiu pripažįstamas trumpa maisto tiekimo grandine. O ūkio subjektai, siekiant vykdyti viešuosius maisto pirkimus neskelbiamų derybų būdu, turės aiškesnį teisinį reguliavimą, kuris nustatytas VPI 71 str. 6 punkto 18 d.</p> <p>Pažymėtina ir tai, kad neskelbiamų derybų pirkimo būdas vis tik turėtų būti išimtinis ir netaikytinas didelėms įmonėms, kurios turi pakankami išteklių laiku ir tinkamai dalyvauti pirkimų konkursuose, bei administruoti pirkimų ir su jais susijusių dokumentaciją.</p> <p>Taip pat ši sąvoka yra nustatyta, vadovaujantis nuosekliu ir sistemišku žemės ūkio politikos formavimu (XVIII LR Vyriausybės programa), stengiantis paskatinti smulkiųjų ir vidutinių ūkių rėmimą ir išvengti didžiųjų ūkio subjektų</p>

Eil. Nr.	Institucija	Pastabos ir pasiūlymai	Pastabų ir pasiūlymų įvertinimas
		<p>2. Konkurencijos tarybos preliminarium vertinimu, siūlomo reguliavimo tikslas nepateisina nustatomo konkurencijos ribojimo. Reguliavimo tikslas yra trumpųjų maisto tiekimo grandinių skatinimas, tačiau minėtų grandinių trumpumas nepriklauso nuo grandinėje dalyvaujančių įmonių dydžio. Didelė įmonė taip pat gali būti trumposios maisto tiekimo grandinės dalis ir tokiu atveju ji neturėtų būti diskriminuojama viešuosiuose pirkimuose, lyginant su kitomis mažesnėmis įmonėmis, dalyvaujančiomis trumpojoje maisto tiekimo grandinėje. Taigi, siūlome apsvarstyti, ar reguliavimas, susijęs su trumpąja maisto tiekimo grandine, negalėtų būti taikomas visų įmonių, nepriklausomai nuo jų dydžio, atžvilgiu.</p>	<p>pranašumo ir piktnaudžiavimo. Taip pat atkreipiame dėmesį į tai, kad Konstitucinis teismas yra pasisakęs, kad tam tikrais atvejais ūkinė veikla gali būti ribojama, bet kiekvienas ūkinės veiklos ribojimas privalo būti objektyviai pagrįstas ir proporcingas siekiamam tikslui, o ūkinė laisvė ribojama įstatymu (kaip šiuo atveju). Žiūrėti įstatymo pakeitimo lydimąją medžiagą.</p> <p>Neatsižvelgta. Žiūrėti ankstesnį komentarą dėl Konkurencijos tarybos pastabos ir įstatymo pakeitimo projekto lydimąją medžiagą.</p>
4.	Viešųjų pirkimų tarnyba	Atkreiptinas dėmesys, kad 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojo ne tik Viešųjų pirkimų įstatymo pakeitimas dėl galimybės vykdyti neskelbiamas derybas supaprastintų pirkimų atvejais, kai maisto produktai įsigijami iš trumposios maisto tiekimo grandinės, tačiau analogiškas pakeitimas buvo atliktas ir Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatyme, todėl ir šio įstatymo 2 straipsnį tikslinga papildyti trumposios maisto tiekimo grandinės apibrėžimu.	<p>Neatsižvelgta. Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymo Nr. XIII-328 2 straipsnio 28 dalyje yra nuoroda į Viešųjų pirkimų įstatymą, kurį pakeitus taikomos visos nuostatos.</p>